

Minna Polus

ME KAIKKI KESKELLÄ TAIDETTA-HANKE PÄÄTTYY HELMIKUUHUN 2026 – päätelmät lyhyesti

Pirkanpohjan taidekeskuksen yli odotusten onnistunut hanke on päättymässä. Mitä hankkeen aikana tuotettiin ja kehitettiin? Millaisia tuloksia on kerrottavana? Tiivistämme tähän hankkeen pääasioita. Tarkempi hankeraportti on saatavilla maaliskuussa tämän tekstin lopussa.

Hankkeen sisältö pähkinäkuoressa

Hyvinvoinnin avaimet - taide, osallisuus ja yhteisöllisyys - olivat hankkeen kivijalka. Hankkeella kehitettiin eri-ikäisille lapsille ja nuorille sekä senioreille ja erityisryhmille matalan kynnyksen taidetuotantoja Ähtärissä ja lähikunnissa. Hankkeen tuotantoihin osallistuttiin muun muassa pajoissa, erityisvierailuilla, etäryhmissä, omatoimisesti, monitaiteisissa tilaisuuksissa tai keskustelukokoontumisissa. Tärkeänä tuotannoissa pidettiin toiminnallisuutta, jonka myötä tutustuttiin taiteeseen oman elämän perspektiivistä käsin.

Hankkeen tuoma hyvinvointi

Kulttuuriosallisuus, yhteisöllisyys ja niiden tuoma hyvä olo eivät koskaan pääty ensisijaiseen kohdehenkilöön, vaan elämyksen tuottama hyvinvointi näkyy kokijastaan, sen tunnelmia kuulee lähipiiri, se saattaa innostaa ystävänkin mukaan tai se ehkä kannustaa omatoimiseen matalan kynnyksen kulttuuriyhteisöllisyyteen jne. Tunne ja tietoisuus omasta kulttuuriosallisuudesta vahvistaa elämän haasteissa ja luo arjen resilienssiä.

Hankkeen tuotantoja

1. Taideosallisuuden toiminta-alusta olivat kolme Pirkanpohjan taidekeskuksen näyttelyä.
2. Iso yhteisötapautuma, johon tähtäsivät useat pajat, tapaamiset ja etäryhmät.
3. ”Taidemuseo naapurina”-teematuotannot 5-6-vuotiaille
4. Pimeät taskulamppuvierailut näyttelyyn nuorille
5. Runokutsu nuorille ja yli 65-vuotiaille
6. Punaisen talon torstait yli 60-vuotiaille
7. Iso yhteisöteos, johon tähtäsivät useat pajat, tapaamiset ja etäryhmät sekä hoitolaitoskäynnit ja erityisryhmät naapuripaikkakunnilla.
8. Ryijykorupaja
9. Hankkeen Taide ja luonto-päivä: lasten monitaiteinen teatteriesitys ja paja, runohetki Runokutsun alustana sekä taidemuseokummin Seija Paasosen esitelmä
10. Toiminnalliset tai työpajalliset taideosallisuuskäynnit toukokuun ajan
11. Hankkeen vierailutuotantojen päätösnäyttely Tuulikaappigalleriassa, Ähtärissä

Hankkeessa kehitettyä

Tuotantoihin suunniteltiin napakka rakenne, mutta jätettiin väljyyttä osallistuvien omalle luovuudelle ja kulttuurivaikuttamisen ilmapiirille. Hankkeella kehitettiin myös osallistamis"rekrytoinnin" -toimintatapaa. Toimintasisällöissä kehitettiin osallistavan ja yhteisöllisen tuotannon pääperiaatteita. Yhteisöllisessä toiminnassa olennaista on, että motivointi lähtee innostavasta ideasta, yhdenvertaisuuden korostumisesta, tavoitemielikuvan luomisesta kullekin viiteryhmälle soveltuvalla tavalla, tuottamisprosessin tukemisesta (tai osalle päinvastoin itsenäisen luomisen tilan antamisesta) sekä valmistuneiden tulosten vilpittömästä positiivisesta palautteesta.

Hankkeen tuloksia

Näyttelyt

Näyttelyjen kehittäminen hankkeen toiminta-alustaksi oli innostava hankesisältöjen ja näyttelytoiminnan yhteistyö. Pirkanpohjan taidekeskus näyttäytyi mainiona taideosallisuuden kulttuuripaikkana.

Isot yhteisölliset tuotannot

Hankkeessa toteutettiin kaksi kaikki kohderyhmät kokoavaa isoa yhteisöllistä tuotantoa. Marraskuussa 2024 valmistui yhteisöllinen valotapahtuma, jonka tuottamiseen osallistui huimat 5 % kaupungin väestöstä. Lisäksi hankkeen kohderyhmien tuotoksista sai nauttia sitäkin isompi maaseutukaupungin ja lähialueiden yleisö.

Huhtikuussa 2025 valmistui hankkeen yhteisöteos, joka oli yli 1000 "puunlehden" tilateos. Teososia oli valmistettu paljon hankkeen omalla paikkakunnalla, mutta myös yhteistyötahoilla ja eri puolilta Suomea tulleiden matkailijoiden toimesta, maahanmuuttajat ja kansainvälinen nuorisotoiminta mukaan lukien. Osallistujatahoista useat kävivät vierailulla yhteisöteoksen näyttelyssä toukokuun 2025 aikana.

Tuotannoissa oli yli 2600 kohderyhmäläisösohallistumista ja osallistujia näyttelykävijöineen yli 5000. Osallisuus voi olla moninaista. Yhteisöteokseen tai -tapahtumaan moni osallistui ryhmässä tehden, jotkut taas hiljaisesti kotoa /hoitolaitoksesta. Moni osallistuja saattoi saada elämänsä ainoan kokemuksen siitä, että runsas kävijämäärä tuli katsomaan hänen tekemäänsä.

Taideosallisuustuotantojen toukokuu lapsille, nuorille ja erityisryhmille

Pirkanpohjan taidekeskuksessa vieraili ryhmän vetäjiin lähes 600 eri-ikäistä kävijää tutustumassa uuteen näyttelyyn. Yksi pääkohde oli valtava yhteisöteos, johon monet ryhmät olivat itsekin osallistuneet. Lastenryhmien kanssa taiteeseen tutustuminen oli keskustelun lisäksi toiminnallista. Pajavierailun valinneiden pedagogiikkaan kuului lasten ja nuorten oman tuotoksen tekeminen. 14-vuotiaiden kanssa kierrettiin mielipiderastien kanssa.

5-6-vuotiaiden säännöllisesti kokoontuva tuotanto

"Taidemuseo naapurina"-teeman puitteissa kehitettiin sitä, millaista voisi olla, jos kuvataiteeseen suuntautunut pienten ryhmä saisi säännöllistä ja monipuolista taideosallisuutta toiminnallisen museopedagogiikan hengessä. Kokoontumiskerroilla tutustuttiin yhteen tai useampaan näyttelyteokseen sekä taidemuseoasioihin. Teoksesta tehtiin tulkintoja yhdessä, minkä jälkeen 5- tai 6-vuotiaat pääsivät itse tuottamaan lastentaidetta tai-muotoilua.

Seniори-ikäisten säännöllinen taideosallisuustuotanto

Joka toinen viikko kokoontui rento ryhmä, jossa oli pieni alustus & joko pieni tekemishetki tai keskusteluaihe sekä taidekorttipeli ja kahvit. Ryhmälle tärkeää oli sekä sosiaalinen yhteys että hyvin matalan kynnyksen taiteeseen tutustuminen keskustellen. Tuotanto oli koettu elämää elähdyttäväksi ja hyvinvointia omalta osaltaan lisääviksi kokoontumisiksi.

Taideosallisuuden yksittäiset kokeilut ja pajat

Toiminnallinen ryijykorupaja sai suuren suosion. Runokutsu kannusti monitaiteisuuteen. Talven pimennetyissä näyttelysaleissa taskulampun kanssa liikkuminen oli nuorille uusi kokeilu. Näkörajoitteisille suunnattu ”pimeä opastus” kartoitti ja vei eteenpäin kuvataiteen saavutettavuutta uudella tavalla.

Vaikutukset

Kokonaisuudessaan hanke on tuottanut monin eri mittarein hyvinvointia:

Osallistujamäärä

Taideosallisuuden piiriin saatiin huomattavasti tavoiteltua suurempi joukko kohderyhmien ihmisiä, 2617 kohderyhmäläisen toiminnallista aktivoitumista, mikä tarkoitti yhteistyökumppaneineen ja ohjaajineen laskettuna lähes 2968. Kohderyhmäläisten tuotoksiin tutustui kaikkiaan arviolta yli 5000 ihmistä.

Kohderyhmien

laajuus

Lasten ja nuorten kohdalla saavutettiin tavoite kaikkien hakemuksen ikäryhmien suhteen. Erityisryhmiä koskien saavutettiin nuoria ja nuoria aikuisia sekä ikäihmisiä. Seniorien kohderyhmässä toiminnallisesti mukaan saatiin ihmisiä hyvin erilaisista viiteryhmistä.

Näkyvyys

Hanke on näkynyt merkittävästi paikkakunnan kulttuurivaikuttajana, lisännyt monille rohkeutta tulla taiteen äärelle ja samalla tuntee olevansa itsekkin omalta osalta paikkakunnan kulttuurin tekijä. Palautteesta ilmenee, että hankkeen hyvinvointivaikutus voi olla monenlaista ja se on lähes vääjäämätöntä, kun ihminen kutsutaan ja rohkaistuu mukaan tekemään.

Osallisuuden kolmikerroksinen vaikutus yleisönäyttelyllisessä yhteisötaiteessa:

1. Kohderyhmäläinen tutustui taideaiheisiin toiminnallisesti tuottamalla yhden pienen oman osan.
 - tekemisprosessin yhteisyys
 - taidetekniikat
 - tekemällä oppiminen jne.
2. Toiseksi useat saapuivat paikalle katsomaan yhteistyötuotantoa
 - yhteisöllisen tavoite nähdään livenä
 - oma osuus näyttäytyy muiden joukossa
 - yhteistyön voima & taidetekemisen laajuus huomataan konkreettisesti jne.
3. Kolmanneksi kohderyhmäläisille luotiin mahdollisuus kokea, kuinka omaa osallistumista (ammattitaiteilijoiden näyttelyn osana) ovat käyneet katsomassa jopa tuhannet museovierailijat
 - tulla nähdyksi
 - olla paikkakunnan kulttuurivaikuttaja
 - lapsille vaikutus tulevaisuuteen jne.